

Comenzile prin aplicație, onorate de salariați sau de persoane care desfășoară activități independente? Dilema platformelor digitale

schönherr

Numarul de comenzi lansate prin aplicații mobile sau pagini de internet a crescut vertiginos în ultimii câțiva ani, fie ca vorbim despre livrarea unor produse, a mesei de prânz la birou, sau o cursa cu transportul urban de tip *ride sharing*. Activitatea prestata prin platformele digitale ridica o serie de întrebări de natura juridica, pe masura ce se încearca adaptarea cadrului legislativ existent pentru a acoperi și aceasta realitate de data recenta. Printre ele, o tema des discutata în ultima perioada se refera la statutul celor care presteaza serviciile pe care le contractam atunci când dam click pe butonul „comanda aici”. Sunt aceștia salariați sau persoane care desfășoară activități independente, conform legislației din România?

Ce înseamna activitate prestata prin platformele digitale?

Pâna în acest moment, nu exista un concept unitar care sa defineasca activitatea prestata prin platformele digitale. La nivel internațional, aceasta este definita ca o tranzacție mediata prin intermediul unei aplicații sau a unei pagini de internet, care conecteaza clienți, printr-un algoritm, cu persoane care furnizeaza serviciul în schimbul unei sume de bani.

La nivel european, conceptul de activitate prestata prin platformele digitale reprezinta un tip de activitate în care entități sau persoanele fizice utilizeaza o platforma digitala pentru a accesa alte entități sau persoane fizice în scopul de a rezolva probleme specifice sau pentru a furniza servicii specifice în schimbul unei plăți.

Relația dintre operatorul platformei și prestatori: dependența sau independența?

Pe masura ce activitatea prin platforme digitale se extinde la nivel global, apar tot mai multe controverse cu privire la natura relației dintre operatorul platformei și prestatori, respectiv daca aceștia din urma sunt independenți sau dependenți.

Încadrarea activității ca fiind independenta sau dependenta este esențiala atât pentru operatorul platformei, cât și pentru prestator. În situația în care prestatorul este independent, între el și operatorul platformei exista o simpla relație de colaborare, prestatorul beneficiind de flexibilitate în organizarea muncii sale și exercitându-și activitatea pe cont propriu. Totodata, costurile pentru operatorul platformei sunt mai reduse, acesta neavând obligația de a îi asigura prestatorului niciun fel de protecție juridica sau sociala (cum ar fi sa îi acorde o remunerație minima, zile de concediu de odihna, securitate și sanatate în munca, etc).

Pe de alta parte, în situația în care prestatorul este dependent de operatorul platformei, relația dintre cele doua părți va fi una de munca, operatorul platformei și prestator având obligația de a încheia un contract individual de munca. Într-o atare situație, prestatorul ar fi subordonat operatorului platformei și obligat sa își desfășoare activitatea pentru, sub coordonarea și conform indicațiilor operatorului platformei, iar în sarcina operatorului platformei ar exista obligația de a îi asigura o protecție juridica

și sociala prestatorului.

Controverse și posibile soluții la nivel global

De-a lungul timpului, instanțele de judecată au înclinat să considere că prestatorii de servicii prin platforme digitale desfășoară activități independente argumentând, în principal, faptul că aceștia au posibilitatea de a-și organiza singuri timpul de muncă.

În ultima vreme, însă, o serie de instanțe din Europa au reținut tot mai des caracterul dependent al relației dintre prestatori și platforme, cu consecința faptului că respectivii prestatori trebuie să beneficieze de același nivel de protecție juridică și socială ca salariații tradiționali.

Spre exemplu, de curând, Curtea Supremă din Marea Britanie a considerat că doi șoferi ai unui serviciu de *ride sharing* au fost clasificați, în mod greșit, drept furnizori de servicii independenți în condițiile în care, printre altele, aceștia nu aveau libertatea de a stabili tarifele curselor efectuate.

Totodată, anul trecut instanța supremă din Spania a decis că prestatorii unei platforme de livrare sunt salariați, folosind ca argumente, printre altele, faptul că platforma exercită un control substanțial asupra acestora prin obligațiile pe care le impune în sarcina lor, că activitatea prestatorilor este controlată prin servicii de geo-localizare, precum și că mijlocul principal prin care este desfășurată activitatea este aplicația – care este deținută de operatorul platformei.

O abordare similară au avut și instanțele din Olanda, Italia și Statele Unite ale Americii, care au încadrat activitatea prestatorilor prin platforme digitale de livrare ca fiind una dependentă.

În acest context, Comisia Europeană a lansat câteva inițiative menite să contribuie la o mai bună reglementare în domeniu. Acestea par să nu excludă posibilitatea ca prestatorii prin platforme digitale să își desfășoare activitatea în ambele forme, atât ca salariați, cât și într-o formă independentă de organizare, după cum este permisă de legislațiile naționale. Scopul final este ca, indiferent de modul de organizare, aceștia să poată beneficia de un anumit nivel de protecție.

Exemple recente de astfel de inițiative includ evaluarea posibilității de a reglementa negocierea de contracte colective de muncă de către prestatorii independenți, sau consultarea partenerilor sociali la nivel european cu privire la modalitatea de îmbunătățire a condițiilor de muncă pentru persoanele care muncesc prin intermediul platformelor digitale.

Activitatea prin platformele digitale în România: unde suntem și la ce să ne așteptăm?

Începând cu anul 2019, România a reglementat expres anumite activități prestate prin platforme digitale, respectiv activitățile de transport alternativ. Din păcate, deși un cadru legislativ pentru aceste activități este binevenit, reglementarea poate lăsa loc de interpretări și, prin urmare, aplicări practice neuniforme, mai ales din partea autorităților de control și a instanțelor de judecată.

Astfel, conform prevederilor incluse în actul normativ în vigoare, prestatorii sunt independenți în raport cu operatorul platformei, aceștia efectuând activități de deplasare a persoanelor în baza unui contract încheiat cu utilizatorul prin intermediul unei platforme digitale.

Cu toate acestea, analizând modul concret în care își desfășoară activitatea un prestator de astfel de servicii de transport, nu este exclusă posibilitatea unei interpretări în sensul că, între operatorul platformei și prestator există, în fapt, o relație dependentă de muncă. Aceasta mai ales dacă sunt întrunite anumite criterii de subordonare/ dependență pe baza cărora autoritățile cu atribuții de control în domeniul relațiilor de muncă și/sau fiscal au stabilit deja o practică de recalificare în relație de muncă/ dependentă.

Însă e de notat că, dintre toate activitățile derulate prin intermediul platformelor digitale, doar activitatea de transport alternativ este reglementată în țara noastră. Prin urmare, cu atât mai mult există riscul recalificării relației cu prestatorii în cazul altor tipuri de activități prin intermediul platformelor digitale, pentru care nu există încă un cadru de reglementare,

precum cele de livrare de produse în baza unei comenzi printr-o aplicație mobilă sau un website.

Astfel, în lipsa unei reglementări clare, un risc pentru operatorii platformelor este ca autoritățile fiscale să considere ca activitatea este, de fapt, una dependentă, ceea ce ar conduce la stabilirea unor sume suplimentare reprezentând impozit pe venit, contribuții sociale, dobânzi și penalități în sarcina platformelor.

La fel, autoritățile cu atribuții de control în domeniul relațiilor de muncă ar putea considera că, în fapt, între operatorul platformei și prestator există un raport de muncă și i-ar putea sancționa atât pe operatorii platformei, cât și pe prestator, pentru prestarea muncii fără forme legale. Mai mult decât atât, nu putem exclude riscul ca aceste autorități să considere că operatorul platformei nu și-a îndeplinit obligațiile legale în calitate de angajator (spre exemplu să asigure securitatea și sănătatea în munca a prestatorului), fapt care ar putea atrage răspunderea contravențională și, în anumite cazuri, chiar penală a operatorului.

Concluzie

Este nevoie de o revizuire a cadrului legislativ existent din România și de completarea lui, astfel încât interesele tuturor părților la relațiile contractuale stabilite prin platformele digitale (operatorul platformei, prestatorii, clienții) să fie protejate. Și, având în vedere tendințele în acest sens în plan internațional, este de așteptat că nu va dura mult până când regimul unor astfel de activități va fi mai clar reglementat. Până atunci, însă, este nevoie ca operatorii platformelor să analizeze cu atenție raportul dintre ei și prestatorii contractați, pentru a reduce riscurile recalificării acestui raport ca fiind unul dependent și/sau de muncă.

*Articol scris de: **Mara Moga-Paler** (managing attorney at law, head of employment) și **Andrada Popescu** (attorney at law), avocați specializați în dreptul muncii în cadrul Schoenherr și Asociații SCA*